

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA BRNA

NÁVĚSTNÍ PŘEDPISY

pro městskou hromadnou dopravu v Brně
platné od 1. července 1977

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA BRNA

NÁVĚSTNÍ PŘEDPISY

pro městskou hromadnou dopravu v Brně
platné od 1. července 1977

VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ

Základní ustanovení návěstních předpisů pro městskou hromadnou dopravu jsou celostátně stanovena Pravidly technického provozu městských drah (PTP) platných od 1. ledna 1971, vydaných ministerstvem dopravy ČR pod čj. 10461/1970-SMD ze dne 21. 7. 1970 a opravených výnosem federálního ministerstva dopravy čj. 8632/71-010 ze dne 20. 3. 1972.

Nové návěstní předpisy upřesňují a doplňují ve smyslu § 135 PTP ustanovení o návěstech, návěstidlech a návěstních předpisech (PTP, část pátá, díl IV) pro místní provozní podmínky městské hromadné dopravy v Brně. Změny proti předchozímu vydání byly provedeny zejména v souvislosti s vyřazením dvounápravových tramvají z běžného provozu a zavedením provozu bez průvodčích.

Ustanovení těchto předpisů jsou závazná pro provoz v celé síti Dopravního podniku města Brna, s účinností od 1. července 1977. Současně se ruší platnost dosavadních Návěstních předpisů pro městskou hromadnou dopravu v Brně, platných od 1. dubna 1971.

Znalost návěstních předpisů je povinná pro všechny řidiče, dispečery i ostatní pracovníky výkonné dopravní služby a pro pracovníky provádějící jejich výcvik nebo kontrolu.

Brno, únor 1977

Polák Vladimír v. r.
ředitel

1. **Návěst** je slyšitelné nebo viditelné vyjádření rozkazu, výstrahy nebo informace. Slouží k rychlému a spolehlivému dorozumění provozních pracovníků o situaci v dopravě, o stavu tratě nebo vozovky a o mimořádných událostech, popřípadě k tomu, aby vzbudila pozornost u jiných osob v zájmu jejich bezpečnosti.
2. **Návěstidlo** je mechanická nebo světelná pomůcka nebo prostředek, jímž se návěsti dávají nebo ukazují.
3. Při provozu vozidel městské hromadné dopravy na veřejných komunikacích platí pro ně v plném rozsahu dopravní značky a světelná signalizace podle pravidel silničního provozu (vyhl. FMV č. 100/1975 Sb.).
4. Tyto návěstní předpisy stanoví návěsti a návěstidla platné v provozu městské hromadné dopravy v Brně. Pokud v textu není uvedeno jinak, platí pro dopravu provozovanou tramvajemi, trolejbusy a autobusy.
5. Návěstidla a návěsti v dopravním prostoru silnice nesmějí být v rozporu s předpisy o silničním provozu. Umístění návěstidel nesmí ohrožovat bezpečnost ostatních účastníků silničního provozu a uvádět je v omyl.
6. Návěsti je třeba dávat s rozvahou a přesně podle předpisů tak, aby je bylo možno postřehnout včas, zřetelně a bez pochybnosti, aby každá záměna s jinou návěstí byla vyloučena. Za správnost použitých návěstí odpovídá ten, kdo je dává.
7. Každý pracovník je povinen neprodleně uposlechnout návěsti, které slyší nebo vidí; upozoruje-li pracovník zároveň návěsti od sebe odchylné, musí uposlechnout tu, která je pro bezpečnost dopravy důležitější.
8. Jízdní pracovníci jsou povinni uposlechnout pokynů dopravních dispečerů a v silničním provozu i pokynů příslušníků Veřejné bezpečnosti, členů Pomocné stráže veřejné bezpečnosti nebo jiných orgánů a osob, pokud to stanoví pravidla silničního pro-

vozu; tyto pokyny mají přednost před úpravou provedenou dopravními značkami nebo návěstidly.

9. Návěsti jsou slyšitelné nebo viditelné.

Slyšitelné návěsti se dávají:

- výstražným zvoncem nebo houkačkou
- bzučákem
- píšťalkou.

Viditelné návěsti se dávají:

- přenosnými návěstidly (terč, praporek, svítilna)
- nepřenosiými návěstidly (světelná signalizace, světlomet, dopravní značky)
- paži.

10. Provedení a rozměry návěstidel musí být v souladu s platnými technickými normami nebo Pravidly technického provozu městských drah.

SLYŠITELNÉ NÁVĚSTI

11. Výstražný zvonec nebo houkačka slouží řidiči k výrazné zvukové signalizaci pro jiné účastníky silničního provozu, příp. osoby, které jsou mimo vozidlo.

K signalizaci mezi stanovištěm řidiče a prostorem pro cestující slouží bzučák.

12. Dispečeri, výpravčí nebo jiní pracovníci dopravy, kteří jsou mimo vozidlo, dávají návěsti píšťalkou. Jízdní pracovníci dávají návěsti píšťalkou jen v případě poruchy signalizačních zařízení vozidla, nebo vyžaduje-li to okamžitý zájem bezpečnosti.

Všichni pracovníci výkonné dopravní služby musí mít ve službě vždy s sebou návěstní píšťalku.

13. Návěsti dávané výstražným zvoncem nebo houkačkou:

a) ODJEZD (..)

dvakrát krátce zazvonit musí řidič před každým uvedením vozidla do pohybu.

b) POZOR (. . . . atd.)

dvějí krátké zazvonění (zahoukání) opakované v krátkých přestávkách nejméně dvakrát za sebou slouží řidiči k varování ostatních účastníků dopravního provozu za jízdy.

c) NEBEZPEČÍ (. . . . atd.)

rychle za sebou nepřetržitě se opakující zvoneční (houkání) slouží řidiči k důraznějšímu varování ostatních účastníků dopravního provozu za jízdy.

Tyto návěsti se mohou za snížené viditelnosti dávat i viditelné, přepínáním čelních světlometů (světelnou houkačkou).

14. Návěsti dávané píšťalkou:

a) PŘÍPRAVA K ODJEZDU (-)

jeden dlouhý zvuk upozorňující, že bude následovat odjezdová návěst.

b) ODJEZD (- .)

jeden dlouhý a jeden krátký zvuk po ukončení výstupu a nástupu cestujících.

c) PROVOZNÍ BRZDĚNÍ (. . . .)

dva krátké zvuky opakované s kratší přestávkou dvakrát za sebou, je-li třeba z vážných důvodů zastavit normálním způsobem.

d) STUJ (. . . . atd.)

několik krátkých, rychle za sebou opakovaných zvuků, hrozí-li nebezpečí a vozidlo musí být co nejdříve zastaveno.

NAVĚSTIDLA A VIDITELNÉ NAVĚSTI NA VOZIDLECH

- Osvětlení vozidel za snížené viditelnosti a způsob signalizace ostatním účastníkům dopravy musí být v souladu s platnými pravidly silničního provozu.
- Začátek vlaku (vozidla) za snížené viditelnosti se označuje dvěma světlomety s bílým nebo žlutým světlem na čelní stěně soupravy (vozidla), koncovou návěst tvoří dvě červená koncová světla na zadní stěně posledního vozu. U tramvaji vyrobených do konce roku 1961 postačuje pro označení začátku a konce vlaku (vozidla) jeden čelní světlomet a jedno koncové světlo.
- Světelnou houkačkou lze zejména za snížené viditelnosti dávat návěsti ODJEZD, POZOR, NEBEZPEČÍ. Platí přitom stejné zásady jako u obdobných slyšitelných návěstí dávaných výstražným zvoncek nebo houkačkou (viz čl. 13).

18. Návěsti dávané signalizací ve vozidle:

a) ZASTAV

mohou ji dávat cestující některým z tlačítek s nápisem „Zastavit na znamení“ rozmístěných po vozidle. U řidiče se rozsvítí oranžová kontrolka a nad ním světelný transparent s nápisem „Zastavíme“, nebo oranžová návěstní svítlna. Řidič po tomto znamení musí v nejbližší zastávce na znamení zastavit a teprve potom smí návěst zrušit příslušným tlačítkem.

b) NEVYSTUPUJTE, NENASTUPUJTE

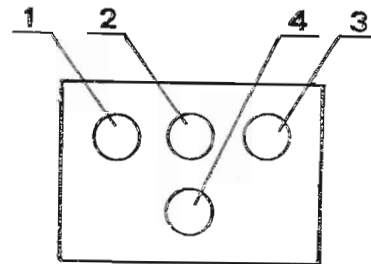
dává ji řidič před uzavřením dveří a odjezdovou návěstí rozsvícením návěstního světla v prostoru dveří vozidla. Současně s touto světelnou návěstí dává řidič dvě delší znamení buzákem (— —).

POUZÍVÁNÍ NAVĚSTI NA VOZIDLECH

- V provozu tramvaji se používá slyšitelná odjezdová návěst výstražným zvoncek, kterou lze zejména za snížené viditelnosti zdůraznit světelnou houkačkou.
- V provozu autobusů a trolejbusů se považuje za odjezdovou návěst dávání znamení o změně směru jízdy levým ukazatelem směru při vyjždění ze zastávky. Odjezdovou návěst lze zejména za snížené viditelnosti zdůraznit světelnou houkačkou.
- Ve všech případech je nutné před odjezdovou návěstí upozornit cestující na ukončení výstupu, nástupu a uzavírání dveří světelnou i zvukovou signalizací (viz čl. 18, odst. b).

SVĚTELNÁ NAVĚSTIDLA PRO ŘÍZENÍ PROVOZU TRAMVAJI

- Světelné řízení na křižovatkách může být vybaveno zvláštními návěstidly pro řízení provozu tramvaji, která vyjadřují návěstní pojmy rozsvěcováním světelných polí bílé nebo světležluté barvy. Světelná pole jsou uspořádána ve dvou řadách nad sebou, v horní řadě tři a dolní řadě jedno světelné pole podle obr. 1.

23. Přehled návěstí daných světelným návěstidlem pro řízení provozu tramvají je uveden v příloze I. Jednotlivé návěstní pojmy znamenají:

a) **STUJ**

svítí-li prvé a třetí světelné pole (příl. Ia);

b) **VOLNO PRO JÍZDU PŘIMO**

svítí-li druhé a čtvrté světelné pole (příl. Ib);

c) **VOLNO PRO JÍZDU VLEVO**

svítí-li prvé a čtvrté světelné pole (příl. Ic);

d) **VOLNO PRO JÍZDU VPRAVO**

svítí-li třetí a čtvrté světelné pole (příl. Id).

Návěsti uvedené pod písmeny b), c), d) je možno vzájemně kombinovat (viz příloha Ia, f, g).

NÁVESTI NA TRATI, PŘI POSUNU, COUVÁNÍ A SUNUTÍ VOZIDLA

24. POMALU

Návěst znamená výstrahu a příkaz, že vozidlo musí jet v průběhu další jízdy opatrně a rychlostí nejvýše 10 km/hod; jiné omezení rychlosti musí být návěstěno podle čl. 29.

Návěst se dává:

- za dobré viditelnosti drží pracovník buď žlutý praporek paží skloněnou šikmo dolů, nebo drží žlutý návěstní terč (příl. IIa) vstříc vozidlu; není-li třeba, aby dával návěst osobně, upevní se praporek nebo návěstidlo do země vstříc vozidlu nebo se zavěsí na nosném drátě trolejového vedení v ose trati,
- za snížené viditelnosti drží pracovník svítílnu se žlutým světlem vstříc vozidlu; není-li třeba, aby dával návěst osobně, upevní se svítílna ke stojanu vstříc vozidlu,

c) znamení pro zpomalení lze dát též kýváním upaženou paží nahoru a dolů.

Ukončení omezení rychlosti se označuje zvláštní značkou (příl. IIb).

25. STUJ

Návěst znamená, že vozidlu hrozí za další jízdy nebezpečí, proto musí být co nejrychleji zastaveno. Jakmile ji řidič zpozoruje, musí použít všech vhodných prostředků k zastavení vozidla ještě před návěstí.

Návěst se dává:

- za dobré viditelnosti pracovník zapískne několikrát krátce na píšťalku, přičemž krouží červeným nebo žlutým praporkem nebo paží vstříc vozidlu; nemůže-li dávat návěst osobně, upevní návěstidlo s červeným terčem (příl. IIc) do země nebo na nosný drát trolejového vedení vstříc vozidlu,
- za snížené viditelnosti pracovník zapískne několikrát krátce na píšťalku, přičemž krouží svítílnou s bílým nebo červeným světlem vstříc vozidlu, nemůže-li dávat návěst osobně, upevní svítílnu s červeným světlem ke stojanu vstříc vozidlu.

Tato návěst se používá též při krytí vozidla.

26. BEZPEČNOSTNÍ ZASTAVENÍ (příl. IIc)

Návěst označuje bezpečnostní zastavovací místo, kde musí zastavit všechna tramvajová vozidla, aby se vyzkoušela funkce brzd.

27. K označování úseků, v nichž není dovoleno míjení protijedoucích tramvají, se používají návěsti:

a) PŘEDNOST V JÍZDĚ PŘED PROTIJEDOUcí TRAMVAJÍ (příl. IIe)

označuje začátek úseku, v němž má vozidlo přednost před protijedoucí tramvají (zelené pole vpravo).

b) DEJ PŘEDNOST V JÍZDĚ PROTIJEDOUcí TRAMVAJÍ (příl. IIg)

označuje začátek úseku, v němž musí dát řidič přednost protijedoucí tramvají (červené pole vpravo).

Konce těchto úseků se označují návěstmi:

- c) **KONEC ÚSEKU – PŘEDNOST V JÍZDĚ PŘED PROTIJEDOUcí TRAMVAJÍ** (přil. II f)
- d) **KONEC ÚSEKU – DEJ PŘEDNOST V JÍZDĚ PROTIJEDOUcí TRAMVAJÍ** (přil. II h)
28. **ÚSEKOVÝ ISOLÁTOR** (přil. II j)
Návěst označuje místo s úsekovým izolátorem v trolejovém vedení, které má vozidlo projet bez proudu. Návěstidlo je tvořeno čtyřmi odrazovými skly bílé nebo žluté barvy v zeleném čtverci pověšeném za roh na nosném systému trolejového vedení.
29. Začátek a konec úseku, v němž je rychlost vozidla omezena, označují návěsti:
- a) **OMEZENÍ RYCHLOSTI** (přil. III i)
s uvedením nejvyšší přípustné rychlosti v km/hod. číslem na návěstidle,
- b) **KONEC ÚSEKU S OMEZENOU RYCHLOSTÍ** (přil. III b)
30. **NÁMEZNIK**
Bílý vodorovný pruh mezi sbíhajícími se kolejemi označuje místo, kam může bezpečně zajet čelo vozu, aniž by vozidlo bránilo v průjezdu vozidel po druhé koleji.
31. **ZUŽENÝ PRŮJEZDNÝ PRŮŘEZ**
Místo na drážním tělese, kde je průjezdný průřez zúžen, se vyznačuje šikmým žlutočerným šrafováním.
32. **PŘEKÁŽKA NA TROLEJOVÉM VEDENÍ**
Místo se závadou na trolejovém vedení, které ohrožuje sběrač proudu, se označuje:
- a) za dobré viditelnosti návěstidlem **STŮJ** (přil. II c), podle čl. 25),
- b) za snížené viditelnosti červenou návěstní svítilnou zavěšenou na nosný systém trolejového vedení.
- Do takto označených úseků nesmí tramvaj ani trolejbus vjet.
33. **POLOHA ELEKTRICKY STAVĚNÉ VÝHYBKY ZAJIŠTĚNA**
Zajištěná poloha výhybky proti přestavění pod projíždějícím vozidlem je signalizována rozsvícením oranžového návěstidla. Ná-

sledující vozidlo nesmí vjet pod ovládací kontaktor výhybky, dokud předcházející vozidlo nezhaslo návěst projetím odjišťovacího kontaktoru. Zůstane-li výhybka zajištěna přesto, že v blokováném úseku již není žádné vozidlo, smí další vozidlo zvýšenou opatrností projet i když svítí oranžové návěstidlo, výhybka se však musí přestavovat ručně.

34. Při posunování, couvání a sunutí vozidel se pro návěstění jízdy vpřed a vzad používají návěsti:
- a) **VPŘED**
dlouhé a krátké zapísknutí (–.) a několikrát opakovaný pohyb paží, za snížené viditelnosti svítilnou s bílým světlem, před tělem nahoru a dolů,
- b) **VZAD**
dvoji krátké zapísknutí (..) a pohybování paží za snížené viditelnosti svítilnou s bílým světlem vodorovně sem a tam. Pracovník, který dává návěst, musí po celou dobu jízdy vzad být v zorném poli řidiče a znamenat dávat trvale.
35. **STÁHNI SBĚRAČ**
Několikrát opakovaný pohyb sepjatých paží nahoru a dolů vstříc vozidlu signalizuje řidiči tramvaje, že se blíží k místu nebo úseku, kterým je nutné projíždět setrvačností se staženým sběračem.
Je-li nutné vyjádřit délku úseku, po kterou má být sběrač stažen, pak pracovník dávající návěst očekává vozidlo se sepjatými pažemi nataženými nad hlavou. Začátek úseku signalizuje pohybem sepjatých paží shora dolů, po dobu projíždění drží ruce sepjaté a konec úseku signalizuje rozpačením.

SPECIALNÍ SVĚTELNÁ NÁVESTIDLA

36. **Zajištění vlakového spojení na zastávce „Hlavní nádraží“**
Na zastávce „Hlavní nádraží“ jsou instalována červená světelná

návěstidla pro oba směry jízdy, která slouží k tomu, aby při hromadném spojení vlaky předčasně neodjížděly ze zastávky. Návěstidla jsou umístěna na obou koncích zastávky nad budkami výhybkářů a obsluhuje je dispečer ze svého stanoviště. Svítí-li červené světlo, nesmí vlaky od nádraží odjet.

37. Zajištění výjezdu pohotovostních vozidel z ústředny veřejného požárního útvaru na Lidické ul.

Volný výjezd vozidel požárních jednotek je zajištěn třemi červenými návěstidly, umístěnými:

- na stanovu u okraje Lužánek (naproti domu č. 45) – pro tramvaje jedoucí směrem do Král. Pole,
- na stanovu u zaústění Burešovy ulice – pro tramvaje jedoucí do středu města,
- na příčném převěsu trolejového vedení uprostřed tratě proti budově požární ústředny – pro oba směry jízdy.

Návěstidla jsou ovládána z požární ústředny, a rozsvítí-li se červená světla, musí tramvaje ihned zastavit. Kromě návěstidel kryje výjezd pohotovostních vozidel člen požární jednotky ve stejnokroji ručním terčem, nebo za snížené viditelnosti červenou svítilnou. Tramvaje mohou pokračovat v jízdě až návěstí zhasnou a člen požární jednotky uvolní dráhu.

38. Zajištění jednokolejných úseků ovládané vozidly (obr. 2)

Jednokolejné úseky pojižděné tramvajemi v obou směrech mohou být zajištěny na obou koncích světelnými návěstidly ovládanými projíždějícími vozidly pomocí kontaktorů v trolejovém vedení.

z – zapínací kontaktor
v – vypínací kontaktor

Obě návěstidla jsou osazena červeným a zeleným signalizačním světlem zapojenými tak, že dává-li jedno návěstidlo návěst VOLNO (svítí zelená), signalizuje návěstidlo na druhém konci úseku STUJ (svítí červená). Zapínací a vypínací kontaktoary pro ovládání návěstidel projíždějícími vozidly se umísťují po obou stranách úseku pro každý směr jízdy samostatně.

Ovládání pomocí kontaktorů:

- Nesvítí-li na návěstidle žádné světlo, znamená to, že v jistém úseku není žádné vozidlo, nebo v případě současného projíždění více vozidel stejným směrem první z nich již opustilo úsek. V tomto případě může vozidlo vjet pod zapínací kontaktor, když se řidič pohledem přesvědčil, že za vozidlem, které v protisměru opustilo úsek a vyplo signalizaci, již následuje další vozidlo.
- Vjede-li vozidlo pod zapínací kontaktor, rozsvítí pro svůj směr zelené světlo a pro protisměr světlo červené, obě světla svítí až do chvíle, kdy vozidlo na druhém konci úseku projede pod vypínací kontaktorem.
- Zelené návěstní světlo signalizuje, že úsekem projíždí vozidlo ve stejném směru a znamená pro další vozidlo VOLNO; řidič může vjet do úseku a s přiměřenou opatrností pokračovat v jízdě. Za snížené viditelnosti musí při jízdě dávat návěst POZOR výstražným zvoncek a světelnou houkačkou, aby varoval vozidla v protisměru.
- Červené návěstní světlo signalizuje, že úsekem projíždí vozidlo v protisměru a znamená STUJ; řidič musí vyčkat až protijedoucí vozidlo červené světlo zhasne a pod zapínací kontaktor smí vjet až když se přesvědčil, že za tímto vozidlem nejedou další vozidla.
- Pod zapínacím a vypínacím kontaktoarem se nesmí projíždět rychlostí větší než 5 km/hod.
- Jakákoliv porucha nebo nesprávná funkce signalizačního zařízení musí být ihned nahlášena ústřednímu dispečinku, aby mohla být zajištěna jeho urychlená oprava nebo krytí projíždějících vozidel dispečerem.

PŘEHLED SLYŠITELNÝCH NÁVĚSTÍ

(podle čl. 2)

Druh návěští	Návěst dává					
	řidič		průvodčí			dispečer výpravčí
	VZ, H	B, DZ	VZ, H	B, DZ	P	P
PŘIPRAVA K ODJEZDU						—
ODJEZD	• •			—		— •
POZOR	• • • • atd.					
NÉBEZPEČÍ	•••••• atd.	•••••• atd.				
ZASTAV				• •		
ZASTAVIME	•					
PROVOZNÍ BRZDĚNÍ				• • • •		• • • •
STŮJ				•••••• atd.		•••••• atd.
VLAK SE PŘETRHL					— • • • atd.	
K BRZDĚ	•		•			
PŘIVOLÁNÍ PRŮVODČÍHO		•				
ZPĚTNÝ DOTAZ		•				
OTEVŘÍ DVĚŘE		—				
PŘESTAV VYHYBKU		• •				

Návěst se dává:

VZ – výstražným zvoncem

H – houkačkou

B – bzučákem

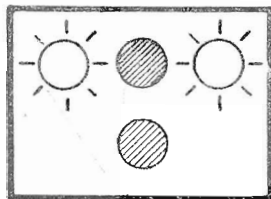
DZ – dorozumivacím zvonkem

P – píšťalkou

SVĚTELNÁ NÁVĚSTIDLA PRO ŘÍZENÍ PROVOZU TRAMVAJÍ

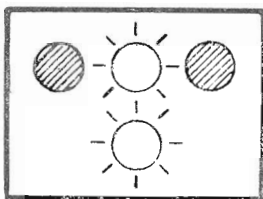
Návěstidla pro řízení provozu tramvají vyjadřují návěstní pojmy rozsvěcováním světelných polí bílé nebo světležluté barvy podle obrázků:

a)

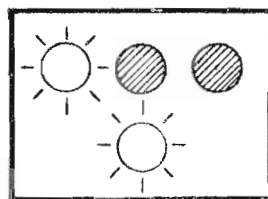
STŮJ

b)

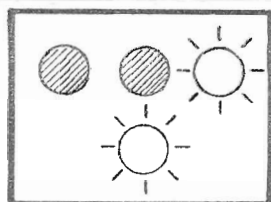
VOLNO PRO JÍZDU
PŘÍMO

c)

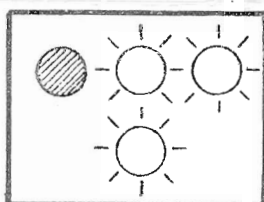
VOLNO PRO JÍZDU
VLEVO

d)

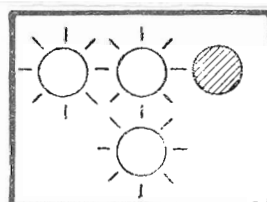
VOLNO PRO JÍZDU
VPRAVO

e)

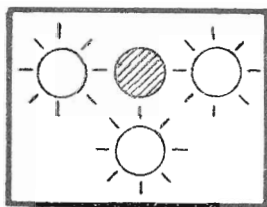
VOLNO PRO JÍZDU
PŘÍMO A VPRAVO

f)

VOLNO PRO JÍZDU
PŘÍMO A VLEVO

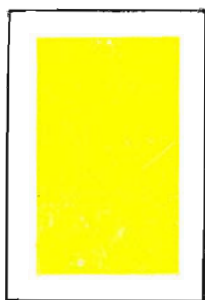
g)

VOLNO PRO JÍZDU
VLEVO A VPRAVO

světelné pole svítí

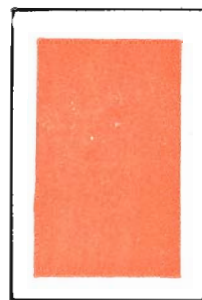
a)

Pomalů

b)

Konec úseku
s omezenou rychlostí

c)

Stůj

d)

Bezpečnostní
zastavení

e)

Přednost v jízdě před protijedoucí tramvají
(Začátek)

f)

(Konec)

g)

Dej přednost v jízdě protijedoucí tramvaji
(Začátek)

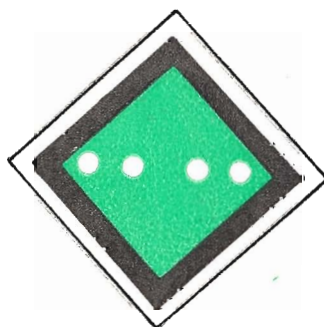
h)

(Konec)

i)

Omezení rychlosti

j)

Úsekový izolátor